Motion

1984/85:804

Alexander Chrisopoulos m. fl.

Kvinnoorganisationernas verksamhet bland invandrarkvinnor

Invandrarkvinnorna är en heterogen grupp. Deras förhållanden skiljer sig mycket åt beroende på varifrån de kommer och under vilka omständigheter de kommit till Sverige. I en rad avseenden är deras situation svår i jämförelse med svenska kvinnor, men också i jämförelse med utländska män.

Trots att de sydeuropeiska kvinnorna traditionellt oftast inte har arbetat utanför hemmet innan de kom till Sverige, så är förvärvsfrekvensen bland utländska kvinnor mycket hög. Lågutbildade utländska kvinnor arbetar utanför hemmet i större utsträckning än lågutbildade svenska kvinnor. Invandrarkvinnorna har ofta flera deltidsarbeten, obekväma arbetstider och tunga rutinbetonade arbetsuppgifter.

Invandrarkvinnorna är oftare än svenska kvinnor privatanställda. En tredjedel arbetar inom tillverkningsindustrin, i stor utsträckning inom mansdominerade arbetsområden. De är också överrepresenterade inom serviceyrken, där städarbete är vanligast.

Också för invandrarkvinnorna är arbetslösheten ett ständigt hot, dels därför att de som outbildad arbetskraft arbetar i branscher där arbetslösheten slår hårt, dels därför att deras yrkesval är starkt begränsat på grund av dålig skolunderbyggnad och bristande språkkunskaper.

De pågående förändringarna på arbetsmarknaden ställer nya och annorlunda krav på utbildning vid nyanställningar, som invandrarkvinnorna inte kan motsvara.

Invandrarkvinnornas svåra situation på arbetsmarknaden försämrar deras möjligheter att spela den roll som de förväntas ha inom familjen. De bär ofta huvudansvar för uppfostran av barnen, som inte bara skall ges en identitet baserad på familjens ursprung utan också göras förmögna att leva som aktiva samhällsmedborgare i Sverige. De förväntas fungera som en buffert inom familjen när det gäller att överbrygga klyftor i normer och värderingar mellan ursprungslandet och det svenska samhället. Ju mindre kontakt invandrarkvinnorna har med svenska samhället, desto svårare är det för dem att förmedla en riktig bild av vad svenska värderingar och samlevnadsformer innebär och desto svårare blir det att mildra de oundvikliga kulturkollisionerna.

Samhället kan stödja invandrarkvinnorna på olika sätt. Möjligheterna till svenskundervisning och samhällsorientering kan ökas. Detta bör ske utifrån kvinnornas situation och förutsättningar. Samhällsorienteringen måste baseras på de behov invandrarkvinnorna har med hänsyn till sin situation i Sverige, förkunskaper etc. Då dessa kvinnor ofta har svårigheter att följa

utbildningar upplagda över en längre tid, är det viktigt att nya metoder, som veckoslutskurser eller kortare utbildningar på folkhögskolor, prövas i ökad utsträckning.

Radio och TV är viktiga kanaler för att nå isolerade kvinnor. Utbildningsradion har tagit initiativ när det gäller att ta fram studiematerial och sända utbildningsprogram speciellt för invandrarkvinnor. Det är nödvändigt att denna verksamhet får fortsätta och utvidgas. Radio- och TV-program med svenskundervisning och samhällsorientering bör produceras för kvinnor med olika språkliga och kulturella bakgrunder och sändas på tider då kvinnorna har möjligheter att ta del av dem.

Inte sällan uppstår svåra konflikter i invandrarfamiljer som befinner sig i brytningen mellan två olika kulturer. Det är viktigt att de samhällsfunktionärer som kommer i kontakt med familjer i sådana situationer lär sig ge stöd och söka lösningar som överensstämmer med familjens kulturella och sociala förhållanden. "Svenska" lösningar på familjekonflikter är ofta inte tillämpbara eller kan åsamka den berörda familjen nya och olösliga problem. Det är viktigt att socialtjänsten, sjukvården och skolan ges resurser att utveckla nya arbetsmetoder gentemot utsatta invandrarfamiljer och att personalen får ökande och relevanta kunskaper för sitt arbete med olika nationalitetsgrupper. Här bör kvinnans speciella situation som uppfostrare och den som håller samman familjen beaktas, så att hon finner stöd i samhällets åtgärder.

Bland kvinnor i flera nationella grupper har medvetenheten om dessa frågor ökat starkt de senaste åren, och ett aktivt kvinnoarbete håller på att byggas upp i flera invandrarorganisationer. I högre grad än männen har kvinnorna satsat på föreningsverksamhet som innebär information, diskussion eller utbildning i frågor som föräldraskap, familjeplanering, kulturkonflikter etc. Det är av stor vikt att denna kvinnoverksamhet kan bedrivas inom de redan etablerade invandrarorganisationernas ram. Styrkan hos dessa organisationer ligger just i att de kunnat samla hela familjer och på en bas av det nationella ursprunget erbjuda aktiviteter av mycket varierande slag. En uppsplittring av invandrarnas föreningsliv på olika organisationer för olika åldrar eller kön ligger varken i samhällets eller i invandrarnas intressen och skulle i många fall försvåra för kvinnorna att alls delta i föreningsverksamhet. Inom invandrarorganisationerna sammanfaller kvinnoarbetet på ett naturligt sätt med den utvecklingsnivå och den sociala och kulturella situation som kvinnan befinner sig i, vilket inte alltid är fallet om verksamheten bedrivs av en kvinnoorganisation med huvudsakligen svenska medlemmar.

Kvinnosektionerna inom invandrarorganisationerna arbetar i dag under mycket osäkra ekonomiska villkor. Då det centrala stödet till invandrarorganisationerna inte byggs upp med hänsyn till kvinnoverksamheten och då det särskilda statsbidraget för kvinnoorganisationer inte kan utgå till kvinnosektioner inom invandrarorganisationerna måste dessa basera sin ekonomi på de tillfälliga projektbidrag som finns att söka på olika håll, bl. a. hos statens invandrarverk. Då dessa enbart kan utgå för avgränsade projekt i

bestämda syften och endast under kortare tidsperioder ger de inget stöd för uppbyggnaden av en fast kvinnoverksamhet i organisationerna utan tvingar till kortsiktig planering under osäkra ekonomiska vilkor.

För att föreningsverksamhet bland invandrarkvinnor skall lyckas är det en förutsättning att den planeras och genomförs under ledning av kvinnor i den grupp som berörs. I den egna organisationen kan detta ske. Där kan kvinnorna också få den kunskap och säkerhet som krävs för ett samarbete på lika villkor med svenska kvinnor.

Flera kvinnoorganisationer med huvudsakligen svenska medlemmar har under senare år visat ett ökat och positivt intresse för invandrarkvinnornas situation. Detta arbete bör stimuleras och ges särskilt samhällsstöd. För att arbetet skall bli framgångsrikt och berikande såväl för invandrarkvinnorna som för de svenska kvinnorna är det viktigt att målsättningarna klart definieras och arbetsmetoderna utvecklas samt att de olika kvinnogruppernas kunskaper om varandras villkor ökas.

Med hänvisning till det anförda föreslås*

att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag innebärande

a) att det centrala stödet för fristående kvinnoorganisationer även öppnas för kvinnosammanslutningar inom de nationella riksförbunden,

b) att ett förslagsanslag på 2 000 000 kr. avsätts för stöd åt verksamhet bland invandrarkvinnor inom kvinnoorganisationer med huvudsakligen svenska medlemmar.

Stockholm den 21 januari 1985

ALEXANDER CHRISOPOULOS (vpk)

LARS-OVE HAGBERG (vpk) C.-H. HERMANSSON (vpk)

PAUL LESTANDER (vpk)

* Se även motionerna 1984/85:805–807.